Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. spalio 3 d.*

„Žemės ūkis — Bendra žemės ūkio politika — Bendrosios išmokos schema — Reglamentas (EB) Nr. 1782/2003 — Teisių į išmokas apskaičiavimas — Referencinės sumos nustatymas — Referencinis laikotarpis — 40 straipsnio 1, 2 ir 5 dalys — Išimtinės aplinkybės — Ūkininkai, kuriems taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai pagal Reglamentą (EEB) Nr. 2078/92 ir Reglamentą (EB) Nr. 1257/1999 — Teisės į referencinės sumos padidinimą nustatymas — Teisėtų lūkesčių principas — Vienodas požiūris į ūkininkus“

Byloje C-298/12

dėl *Conseil d'État* (Prancūzija) 2012 m. gegužės 4 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. birželio 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Confédération paysanne

prieš

Ministre de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Pêche

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai M. Berger, A. Borg Barthet (pranešėjas), E. Levits ir J.-J. Kasel,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. balandžio 18 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Confédération paysanne*, atstovaujamos advokato M. Jacquot,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos C. Candat ir D. Colas,

— Europos Komisijos, atstovaujamos B. Schima ir H. Tserepa-Lacombe,

susipažinęs su 2013 m. gegužės 16 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269 ir klaidų ištaisymas OL L 94, 2004, p. 70), iš dalies pakeisto 2008 m. spalio 9 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1009/2008 (OL L 276, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 1782/2003), 40 straipsnio 1, 2 ir 5 dalių išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Confédération paysanne* ir *ministre français de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Pêche* (maisto pramonės, žemės ūkio ir žvejybos ministro) ginčą dėl kelių 2010 m. vasario 23 d. potvarkio, iš dalies keičiančio 2006 m. lapkričio 20 d. potvarkį dėl 2006 m. birželio 19 d. Dekreto Nr. 2006–710 dėl 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003 numatyto pajamų rėmimo įgyvendinimo (JORF, 2010 m. vasario 28 d., p. 4141) (toliau – 2010 m. vasario 23 d. potvarkis), nuostatų teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1782/2003

3 Pagal Reglamento Nr. 1782/2003 37 straipsnio 1 dalį:

„Referencine suma laikoma trejų metų bendros išmokų, kurios buvo paskirtos ūkininkui pagal VI priede nurodytas paramos schemas, sumos vidurkis, apskaičiuotas ir patikslintas pagal VII priedą kiekvienais 38 straipsnyje nurodyto referencinio laikotarpio kalendoriniais metais.

<...>“

4 Remiantis šio reglamento 38 straipsniu referencinis laikotarpis apima 2000, 2001 ir 2002 kalendorinius metus.

5 Minėto reglamento 40 straipsnyje „Išimtiniai atvejai“ įtvirtinta:

„1. Nukrypstant nuo 37 straipsnio, ūkininkas, kurio gamybai referenciniu laikotarpiu buvo padarytas neigiamas poveikis dėl *force majeure* ar išimtinių aplinkybių, susidariusių prieš referencinį laikotarpį arba jo metu, turi teisę prašyti, kad referencinė suma būtų apskaičiuojama remiantis kalendoriniais arba referencinio laikotarpio metais, kuriais nebuvo *force majeure* ar išimtinių aplinkybių.

2. Jei visam referenciniam laikotarpiui buvo padarytas poveikis dėl *force majeure* ar išimtinių aplinkybių, valstybė narė apskaičiuoja referencinę sumą remdamasi 1997–1999 m. laikotarpiu.

<...>

3. Atitinkamas ūkininkas apie *force majeure* ar išimtinių aplinkybių atvejį, pateikdamas kompetentingai institucijai pakankamus įrodymus, praneša raštu per valstybės narės nustatytiną terminą.

4. *Force majeure* ar išimtinėmis aplinkybėmis kompetentinga institucija pripažįsta, pavyzdžiui, šiuos atvejus:

a) ūkininko mirtį;

b) ilgalaikę ūkininko profesinę negalią;

c) didelę stichinę nelaimę, padariusią rimtą poveikį valdos žemės ūkio paskirties žemei;

d) valdos fermų sunaikinimą dėl nelaimingo atsitikimo;

e) visų ūkininko gyvulių ar jų dalies epizootines ligas.

5. Šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalys taikomos *mutatis mutandis* ūkininkams, kurie referenciniu laikotarpiu laikėsi žemės ūkio aplinkosaugos įsipareigojimų pagal [1992 m. birželio 30 d. Tarybos] reglamentą (EEB) Nr. 2078/92 [dėl žemės ūkio produktų gamybos metodų, atitinkančių aplinkos apsaugos ir kaimo vietovių tausojimo reikalavimus (OL L 215, p. 85)] ir [1999 m. gegužės 17 d. Tarybos] reglamentą (EB) Nr. 1257/1999 [dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai ir iš dalies pakeičiantį bei panaikinantį tam tikrus reglamentus (OL L 160, p. 80; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 391), iš dalies pakeistą 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2223/2004 (OL L 379, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 1257/1999)], apynių augintojams, kurie tuo pačiu laikotarpiu laikėsi išrovimo įsipareigojimų pagal [1998 m. gegužės 25 d. Tarybos] reglamentą (EB) Nr. 1098/98, [nustatantį specialias laikinąsias priemones apyniams (OL L 157, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 23 t., p. 117)], taip pat tabako augintojams, kurie dalyvavo kvotų perpirkimo programoje pagal [1992 m. birželio 30 d. Tarybos] reglamentą (EEB) Nr. 2075/92 [dėl bendro žaliavinio tabako rinkos organizavimo (OL L 215, p. 70; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 13 t., p. 29)].

Tuo atveju, kai pirmoje pastraipoje minimi įsipareigojimai buvo vykdomi tiek referenciniu laikotarpiu, tiek šio straipsnio 2 dalyje minimu laikotarpiu, valstybės narės, remdamosi objektyviais kriterijais ir užtikrindamos vienodas sąlygas ūkininkams bei vengdamos rinkos ir konkurencijos iškraipymo, nustato referencinę sumą pagal išsamias taisykles, kurias turės nustatyti Komisija 144 straipsnio 2 dalyje minima tvarka.“

Reglamentas Nr. 2078/92

6 Reglamento Nr. 2078/1992 antroje ir dvyliktoje konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„kadangi žemės ūkio produktų gamybos Bendrijoje mažinimo priemonės privalo būti naudingos aplinkai;

<...>

kadangi šiame reglamente nurodytos priemonės turi skatinti ūkininkus įsipareigoti ūkininkauti metodais, atitinkančiais aplinkos apsaugos ir kaimo vietovių tausojimo reikalavimus, bei taip padėti nustatyti rinkų pusiausvyrą; kadangi šios priemonės turi kompensuoti visas ūkininkų prarastas pajamas, kurias lėmė sumažėjusi gamyba ir (arba) padidėjusios gamybos išlaidos, bei atlyginti už darbą gerinant aplinkos apsaugą“ (neoficialus vertimas).

7 Pagal šio reglamento 1 straipsnio a punktą šiuo reglamentu įkurta pagalbos schema skirta „skatinti žemės ūkio sąlygotą taršą mažinančius ūkininkavimo metodus, kurie, apribojus gamybą, taip pat padeda geriau reguliuoti rinkų pusiausvyrą“ (neoficialus vertimas).

8 Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Su sąlyga, kad bus teigiamas poveikis aplinkai ir kaimo vietovėms, pagal schemą gali būti numatyta pagalba ūkininkams, kurie įsipareigoja:

a) naudoti daug mažiau trąšų ir (arba) augalų apsaugos produktų, arba išlaikyti jau sumažintą kiekį, arba pradėti taikyti arba išlaikyti organinio ūkininkavimo metodus;

b) kitais, nei nurodyta a punkte, metodais pradėti auginti ekstensyvesnes pasėlių, įskaitant pašarus, rūšis arba išlaikyti anksčiau įdiegtus ekstensyvesnius gamybos metodus arba pertvarkyti ariamąją žemę į ekstensyviai naudojamas pievas;

c) sumažinti avių bei galvijų bandų ir pašarų ploto santykį;

d) taikyti kitus ūkininkavimo būdus, atitinkančius aplinkos ir gamtos išteklių apsaugos reikalavimus, bei tausojančius kaimo vietoves ir kraštovaizdį, arba auginti vietinių veislių galvijus, kuriems gresia išnykimas;

e) užtikrinti apleistų žemės ūkio naudmenų ir miškingų vietovių priežiūrą;

f) mažiausiai 20 metų pakeisti žemės ūkio naudmenų paskirtį naudojant jas gamtos apsaugai, ypač biotopų rezervatams ar natūraliems parkams steigti arba hidrologinėms sistemoms išsaugoti;

g) naudoti žemę visuomenės poreikiams ir laisvalaikiui“ (neoficialus vertimas).

Reglamentas Nr. 1257/1999

9 Pagal Reglamento Nr. 1257/1999 22 straipsnį:

„Parama žemės ūkio gamybos metodams, skirtiems aplinkai apsaugoti, kaimo vietovėms išsaugoti (agrarinė aplinkosauga) arba pagerinti gyvūnų gerovės sąlygas, padeda siekti Bendrijos žemės ūkio, aplinkos ir ūkio gyvūnų gerovės politikos tikslų.

Ši parama skatina:

a) būdus, kad žemės ūkio paskirties žemės naudojimas būtų suderintas su aplinkos, kraštovaizdžio ir jo ypatumų, gamtos išteklių, dirvožemio ir genetinės įvairovės apsauga bei jos gerinimu,

b) intensyvesnį ūkininkavimą aplinkai palankiu būdu ir mažai naudojamų ganyklų sistemų valdymą,

c) didelę gamtinę vertę turinčios dirbamos žemės ūkio aplinkos, kuriai yra iškilusi grėsmė, išsaugojimą,

d) kraštovaizdžio ir istorinių ypatumų išsaugojimą žemės ūkio paskirties žemėje,

e) taikyti aplinkos planavimą ūkininkavimo praktikoje;

f) gerinti gyvūnų gerovės sąlygas.“

10 Šio reglamento 24 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Parama prisiimantiems agrarinės aplinkosaugos ir gyvūnų gerovės įsipareigojimus skiriama kasmet ir apskaičiuojama remiantis:

a) prarastomis pajamomis,

b) papildomomis sąnaudomis, kurios atsiranda dėl prisiimto įsipareigojimo, ir

c) būtinybe suteikti [finansinę] paskatą.“

Prancūzijos teisės aktai

2006 m. birželio 19 d. dekretas

11 2006 m. birželio 19 d. Dekreto Nr. 2006-710 dėl 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003 numatyto pajamų rėmimo įgyvendinimo (JORF, 2006 m. birželio 20 d., p. 9220), iš dalies pakeisto 2008 m. gruodžio 2 d. Dekretu Nr. 2008-1261 (JORF, 2008 m. gruodžio 4 d., p. 18530; toliau – 2006 m. birželio 19 d. dekretas), 1 straipsnio devintoje ir dešimtoje pastraipose nustatyta:

„Siekiant taikyti [Reglamento Nr. 1782/2003] 40 straipsnio 5 dalį galima atsižvelgti tik į tuos agrarinės aplinkosaugos įpareigojimus, kurie yra už žemės ūkį atsakingo ministro patvirtintame sąraše ir kurie lėmė mažiausiai 20 % sumažėjimą:

— lyginant pagalbos sumą, apskaičiuotą pagal tame pačiame potvarkyje patvirtintą tvarką tais metais, kai buvo taikomi įpareigojimai, su pagalbos suma, kuri buvo išmokėta referenciniu laikotarpiu, kai įpareigojimai nebuvo taikomi;

<...>

Kai *force majeure*, išimtinių aplinkybių arba agrarinės aplinkosaugos įpareigojimų atvejis apima visus <...> referencinio laikotarpio metus <...> ir dėl to <...> sumažėja pagalbos suma <...>, už žemės ūkį atsakingo ministro potvarkiu apibrėžiama šio sumažėjimo apskaičiavimo tvarka.

<...>“

2006 m. lapkričio 20 d. potvarkis

12 2006 m. lapkričio 20 d. potvarkio dėl 2006 m. birželio 19 d. Dekreto Nr. 2006-710 taikymo (JORF, 2006 m. lapkričio 25 d., p. 17707), iš dalies pakeisto 2010 m. vasario 23 d. potvarkiu (toliau – 2006 m. lapkričio 20 d. potvarkis), 5 straipsnyje numatyta:

„Siekiant taikyti minėto 2006 m. birželio 19 d. Dekreto Nr. 2006-710 1 straipsnio devintą pastraipą, per metus, į kuriuos buvo atsižvelgta, gautos pagalbos suma yra lygi visų vienuolikos šio potvarkio 1 straipsnio 1 dalyje numatytų gautos pagalbos rūšių sumai.“

13 Pagal 2006 m. lapkričio 20 d. potvarkio 6 straipsnio 4 ir 5 dalis:

„4. Ūkininko referencinė suma, apskaičiuota pagal [Reglamento Nr. 1782/2003] 40 straipsnio 1 dalies nuostatas, padidinama suma, kuri lygi vienam trečdaliui referencinio laikotarpio metais, kai nebuvo laikomasi agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų, gautos pagalbos sumų vidurkio ir pagalbos, gautos referencinio laikotarpio metais, kai buvo laikomasi agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų, sumų vidurkio skirtumo, jei santykis tarp:

— vieno trečdalio referencinio laikotarpio metais, kai nebuvo laikomasi agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų, gautos pagalbos sumų vidurkio ir pagalbos, gautos referencinio laikotarpio metais, kai buvo laikomasi agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų, sumų vidurkio skirtumo

— ir vieno trečdalio šio skirtumo ir pagal [Reglamento Nr. 1782/2003] 40 straipsnio 1 dalį apskaičiuotos referencinės sumos bendro dydžio

yra lygus bent 6,6 %.

5. 3 ir 4 dalių nuostatos netaikomos, jei kiekvienais trejų metų referencinio laikotarpio metais ūkininkas laikėsi, bent vieno iš 3 straipsnyje minėtų agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimo.“

14 2006 m. lapkričio 20 d. potvarkio 7 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Kai ūkininkui trejų metų referenciniu laikotarpiu kiekvienais metais taikomas vienas iš 3 straipsnyje nustatytų agrarinės aplinkosaugos įpareigojimų, sumažinimo dydis, apskaičiuotas siekiant taikyti minėtą 2006 m. birželio 1 d. dekreto 1 straipsnio devintą pastraipą, yra lygus:

— skirtumo, gauto iš pagalbos sumos, gautos per paskutinius metus, kuriais nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, atėmus per referencinį laikotarpį gautų pagalbos sumų vidurkį,

— ir šio skirtumo ir referencinės sumos, apskaičiuotos pagal [Reglamento Nr. 1782/2003] 37 straipsnio nuostatas, bendro dydžio santykiui.

Antroje pastraipoje numatyta pagalbos, gautos per paskutinius metus, kuriais nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, suma atitinka pagal šio potvarkio 5 straipsnį apskaičiuotą pagalbos, gautos per paskutinius metus, kuriais nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, dydį, kuriam taikomas koeficientas, lygus *ratio* tarp referencinio laikotarpio žemės ūkio naudmenų ir paskutinių metų, kuriais nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, žemės ūkio naudmenų vidurkio.

2. Kai pagal 1 dalį apskaičiuotas sumažinimo dydis pasiekia minėto 2006 m. birželio 19 d. dekreto 1 straipsnio devintoje pastraipoje numatytą 20 % ribą, prie referencinės sumos, apskaičiuotos pagal [Reglamento Nr. 1782/2003] 37 straipsnį, pridedama tam tikra suma.

Pridedama suma lygi skirtumui, gautam iš per paskutiniais metais, kai nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos priemonių įpareigojimas, gautos pagalbos sumos, apskaičiuotos pagal 1 dalies paskutinę pastraipą, atėmus referenciniu laikotarpiu gautų pagalbos sumų vidurkį.

3. Taikant šį straipsnį, paskutiniai metai, kuriais nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, negali būti ankstesni nei 1992 m.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

15 2010 m. balandžio 28 d. *Confédération paysanne* kreipėsi į *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) su ieškiniu dėl 2010 m. vasario 23 d. potvarkio 1 straipsnio 2-4 dalių panaikinimo.

16 Grįsdama savo ieškinį ji rėmėsi dviem pagrindais.

17 Pirma, *Confédération paysanne* teigia, kad ginčijamos nuostatos turi būti panaikintos, nes buvo priimtos taikant 2006 m. birželio 19 d. dekreto 1 straipsnio devintą pastraipą. Ši pastraipa prieštarauja Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 1 ir 5 dalims, nes pagal ją teisė padidinti referencinę sumą ūkininkams, kuriems visą referencinį laikotarpį ar jo dalį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai, grindžiama sumažėjusia ūkininkų gautos pagalbos suma, o ne sumažėjusiu jų gamybos lygiu.

18 Antra, *Confederation paysanne* teigia, kad grindžiant teisę padidinti referencinę sumą ūkininkams, kurių gamybai buvo padarytas didelis neigiamas poveikis nustačius agrarinės aplinkosaugos įpareigojimus, jiems taikytus per visą referencinį laikotarpį, pagalbos sumų, gautų paskutiniais metais, kai nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, – jie negali būti ankstesni kaip 1992 m. – ir per referencinį laikotarpį gautų sumų vidurkio palyginimu, 2010 m. vasario 23 d. potvarkio 1 straipsnio 2 ir 4 dalimis pažeidžiamas Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalyje nustatytas vienodo požiūrio į ūkininkus reikalavimas. Šis vienodo požiūrio nepaisymas išplaukia iš aplinkybės, kad 2003 m. lapkričio 20 d. potvarkio 1 straipsnyje nurodyta pagalba per 1992-2000 m. laikotarpį gerokai padidėjo, todėl, kalbant apie ūkininkus, kuriems kelerius metus dar prieš prasidedant referenciniam laikotarpiui buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai, toks palyginimas tik išimtinais atvejais gali rodyti pagalbos sumos sumažėjimą, kurio pakaktų atsirasti teisei padidinti referencinę sumą.

19 Manydama, kad atsakymas į *Confédération paysanne* nurodytus pagrindus priklauso nuo Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 1, 2 ir 5 dalių išaiškinimo, *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal [Reglamento Nr. 1782/2003] 40 straipsnio 1 ir 5 dalis, atsižvelgiant į jų turinį ir tikslą, valstybėms narėms leidžiama grįsti teisę padidinti referencinę sumą ūkininkams, kurių gamybai buvo padarytas didelis neigiamas poveikis nustačius agrarinės aplinkosaugos įpareigojimus, jiems taikytus per visą referencinį laikotarpį ar jo dalį, tiesioginių išmokų sumų, gautų tais metais, kai buvo taikomi įpareigojimai, ir tiesioginių išmokų sumų, kurios buvo gautos, kai tokie įpareigojimai nebuvo taikomi, palyginimu?

2. Ar pagal [Reglamento Nr. 1782/2003] 40 straipsnio 2 ir 5 dalis valstybėms narėms leidžiama grįsti teisę padidinti referencinę sumą ūkininkams, kurių gamybai buvo padarytas didelis neigiamas poveikis nustačius agrarinės aplinkosaugos įpareigojimus, jiems taikytus per visą referencinį laikotarpį, tiesioginių išmokų sumos, gautos paskutiniais metais, kai nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, net jei šie metai buvo prieš aštuonerius metus nuo referencinio laikotarpio pradžios, ir metinės tiesioginių išmokų sumos, gautos tais metais, kai buvo taikomi įpareigojimai, vidurkio palyginimu?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

20 Pateikdamas pirmąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalies pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės turi teisę grįsti teisę padidinti referencinę sumą ūkininkams, kurių gamybai buvo

padarytas didelis neigiamas poveikis nustačius agrarinės aplinkosaugos įpareigojimus, jiems taikytus per visą referencinį laikotarpį ar jo dalį, tiesioginių išmokų sumos, gautos tais metais, kai buvo taikomi įpareigojimai, ir tiesioginių išmokų sumos, kuri buvo gauta, kai tokie įpareigojimai nebuvo taikomi, palyginimu.

21 Prieš atsakant į šį klausimą reikia iš karto pažymėti, kaip tai savo išvados 24 punkte padarė generalinė advokatė, kad iš visų Reglamento Nr. 1782/2003 (iki bet kokių jo pakeitimų) kalbinių versijų tik šio reglamento 40 straipsnio 1 dalies versijoje prancūzų kalba pavartoti žodžiai „didelis neigiamas poveikis“ („gravement affectée“). Šios nuostatos versijose ispanų, vokiečių, italų, portugalų ir suomių kalbomis pervedant pagalbą žemės ūkiams reikalaujama tik kad gamybai būtų padarytas „poveikis“, o versijose danų, graikų, anglų, olandų ir švedų kalbomis nustatyta sąlyga dėl „neigiamos įtakos“, tačiau nereikalaujama, kad neigiamas poveikis gamybai būtų didelis.

22 Vis dėlto pagal nusistovėjusią teismo praktiką būtinybė vienodai taikyti, taigi ir aiškinti Sąjungos teisės aktą pašalina galimybę remtis tik viena iš jo versijų ir, atvirkščiai, reikalauja, kad jis būtų aiškinamas remiantis tikrąja jo autoriaus valia ir siekiamu tikslu, atsižvelgiant, be kita ko, į versijas visomis kitomis oficialiosiomis kalbomis (žr., be kita ko, 2010 m. birželio 3 d. Sprendimo *Internetportal und Marketing*, C-569/08, Rink. p. I-4871, 35 punktą ir 2011 m. birželio 9 d. Sprendimo *Eleftheri tileorasi ir Giannikos*, C-52/10, Rink. p. I-4973, 23 punktą).

23 Šiuo klausimu svarbu, pirma, pažymėti, kad Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 1 dalies versija prancūzų kalba buvo išskirtinė jau teikiant pasiūlymą dėl Tarybos reglamento, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams [COM (2003) 23 galutinis].

24 Antra, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnyje numatyta leidžianti nukrypti nuostata skirta taikyti pagal vadinamąjį „istorinį“ modelį numatytą referencinės sumos apskaičiavimo taisyklę; pagal ją ūkininkai, 2000–2002 kalendorinius metus apimančiu referenciniu laikotarpiu gavę išmokas pagal bent vieną iš šio reglamento VI priede nurodytų paramos schemų, turi teisę į pagalbą, kuri apskaičiuojama pagal referencinę sumą, gautą kiekvieno ūkininko atžvilgiu remiantis visų šio laikotarpio išmokų, suteiktų pagal minėtas schemas, metiniu vidurkiu.

25 Konkrečiai kalbant, pagal Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalį, taikomą kartu su šio straipsnio 1 dalimi, ūkininkams, kuriems per referencinį laikotarpį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai pagal reglamentus Nr. 2078/92 ir Nr. 1257/1999, leidžiama prašyti, kad referencinė suma būtų apskaičiuojama remiantis vienais arba keleriais kalendoriniais referencinio laikotarpio metais, kuriais nebuvo taikomi tokie įpareigojimai (žr. 2010 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Grootes*, C-152/09, Rink. p. I-11285, 60 punktą).

26 Numatęs taikyti išimtinių aplinkybių schemą ir ūkininkams, kuriems per referencinį laikotarpį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai pagal reglamentus Nr. 2078/92 ir Nr. 1257/1999, Sąjungos teisės aktų leidėjas manė, jog ūkininkas, prisiėmęs tokių įsipareigojimų, neturėtų būtent dėl to patirti skriaudos taikant vėlesnę Sąjungos pagalbos schemą, nes jis negalėjo numatyti, kad jo sprendimas ateityje turės reikšmės tiesioginėms išmokoms pagal vėliau priimtą teisės aktą (žr. minėto Sprendimo *Grootes* 36 ir 44 punktus).

27 Tokį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 1782/2003 parengiamieji darbai, visų pirma dokumentas „Bendroji išmokų schema, specialūs atvejai, nacionalinis rezervas“, kuris 2003 m. gegužės 28 d. buvo išdalytas per už horizontalius žemės ūkio klausimus atsakingos darbo grupės susitikimą [(DS 200/03 REV 1) ir pateiktas 2003 m. birželio 3 d. Tarybos dokumento Nr. 9971/03 IV priede]; jame numatyta, kad remiantis 1988 m. balandžio 28 d. Sprendimu *Mulder* (120/86, Rink. p. 2321, 24 punktas) reikia leisti agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų besilaikantiems ūkininkams taikyti išimtinių aplinkybių schemą.

28 Tačiau nei iš Reglamento Nr. 1782/2003 parengiamųjų darbų, nei iš jokios kitos jo nuostatos nematyti, kad teisės aktų leidėjas ketino minėtos schemos taikymą susieti su „didelio“ poveikio gamybai sąlyga.

29 Tai nurodžius, siekiant atsakyti į pirmąjį klausimą reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 26 punkto, teisės aktų leidėjas buvo numatęs padaryti taip, kad ūkininkų, kurie per referencinį laikotarpį laikėsi agrarinės aplinkosaugos priemonių, padėtis būtų tokia pati, kokia būtų buvusi, jeigu jie nebūtų dalyvavę vykdant šias priemones.

30 Be to, iš Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio struktūros matyti, kad vien aplinkybės, jog per referencinį laikotarpį buvo laikomasi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimų pagal reglamentus Nr. 2078/92 ir Nr. 1257/1999, savaime pakanka, jog ūkininkas įgytų teisę, kad jo referencinė suma būtų apskaičiuota remiantis vienais arba keliais kalendoriniais minėto laikotarpio metais, kuriais nebuvo taikomi tokie įpareigojimai, nesant reikalo vertinti, ar dėl tokių įpareigojimų šio ūkininko gamybai buvo padarytas poveikis.

31 Iš tikrųjų, kaip matyti iš Reglamento Nr. 2078/92 2 straipsnio, taikomo atsižvelgiant į 1 straipsnio a punktą, taip pat šio reglamento antros ir dvyliktos konstatuojamųjų dalių ir Reglamento Nr. 1257/1999 22 straipsnio, minėtiems įpareigojimams iš esmės būdinga, kad ūkininkų, kurie jų laikosi, gamybai daromas neigiamas poveikis, nes jais reikalaujama taikyti ūkininkavimo formas, dėl kurių, be kita ko, sumažėtų trąšų ir augalų apsaugos produktų sunaudojimas, naudoti ekstensyvesnius ūkininkavimo metodus, mažinti avių arba galvijų bandų ir pašarų ploto santykį, dėl ko gali sumažėti derlingumas, pakeisti žemės ūkio naudmenų paskirtį naudojant jas su aplinkosauga susijusiais tikslais, taip pat naudoti žemę visuomenės poreikiams ir laisvalaikiui.

32 Be to, ūkininkas, kurio gamybai buvo padarytas poveikis dėl taikytų iš agrarinės aplinkosaugos įpareigojimų kylančių priemonių, tam tikromis aplinkybėmis galėtų susidurti su sunkumais, ar net negalėtų nustatyti konkretaus minėtų įpareigojimų ir jo žemės ūkio gamybos sumažėjimo santykio.

33 Būtent todėl pagal Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalį dalyvavimas vykdant reglamentuose Nr. 2078/92 ir Nr. 1257/1999 numatytas agrarinės aplinkosaugos priemones sukelia ūkininkams tas pačias pasekmės, kokios kyla, kai jų gamybai daromas neigiamas poveikis dėl *force majeure* atvejo arba išimtinių aplinkybių.

34 Darytina išvada, kad Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalies pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, jog bet kuris ūkininkas vien dėl to, kad jam per referencinį laikotarpį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai pagal reglamentus Nr. 2078/92 ir Nr. 1257/1999, turi teisę prašyti, kad jo referencinė suma būtų apskaičiuojama remiantis vienais arba keleriais kalendoriniais referencinio laikotarpio metais, kuriais nebuvo taikomi tokie įpareigojimai.

Dėl antrojo klausimo

35 Pateikdamas antrąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad valstybėms narėms leidžiama grįsti teisę padidinti referencinę sumą ūkininkams, kurių gamybai buvo padarytas neigiamas poveikis nustačius agrarinės aplinkosaugos įpareigojimus, jiems taikytus per visą 1997-2002 m. laikotarpį, tiesioginių išmokų sumos, gautos paskutiniais metais, kai nebuvo taikomas agrarinės aplinkosaugos įpareigojimas, net jei šie metai buvo prieš aštuonerius metus nuo referencinio laikotarpio pradžios, ir metinės tiesioginių išmokų sumos, gautos tais metais, kai buvo taikomi įpareigojimai, vidurkio palyginimu.

36 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, jog bet kuris ūkininkas vien dėl to, kad jam per 1997-2002 m. laikotarpį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai

pagal reglamentus Nr. 2078/92 ir Nr. 1257/1999, turi teisę prašyti, kad jo referencinė suma būtų apskaičiuojama remiantis objektyviais kriterijais ir užtikrinant vienodas sąlygas visiems ūkininkams, vengiant rinkos ir konkurencijos iškraipymo, o tai turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

37 Reikia pridurti, kad pagal lojalaus bendradarbiavimo principą nacionaliniai teismai, neperžengdami savo kompetencijos ribų, turi taikyti Reglamento Nr. 1782/2003 40 straipsnio 5 dalies pirmą ir antrą pastraipas ir užtikrinti visišką šių nuostatų veikimą, jei būtina, atsisakydami taikyti bet kokią, net vėlesnę, joms prieštaraujančią nacionalinės teisės nuostatą (šiuo klausimu žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimo *Simmenthal*, 106/77, Rink. p. 629, 24 punktą ir 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, 45 punktą).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

38 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001, iš dalies pakeisto 2008 m. spalio 9 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1009/2008, 40 straipsnio 5 dalies pirma pastraipa turi būti aiškinama taip, jog bet kuris ūkininkas vien dėl to, kad jam per referencinį laikotarpį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai pagal 1992 m. birželio 30 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2078/92 dėl žemės ūkio produktų gamybos metodų, atitinkančių aplinkos apsaugos ir kaimo vietovių tausojimo reikalavimus, ir 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1257/1999 dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai ir iš dalies pakeičiantį bei panaikinantį tam tikrus reglamentus, iš dalies pakeistą 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu Nr. 2223/2004, turi teisę prašyti, kad jo referencinė suma būtų apskaičiuojama remiantis vienais arba keleriais kalendoriniais referencinio laikotarpio metais, kuriais nebuvo taikomi tokie įpareigojimai.**

2. **Reglamento Nr. 1782/2003, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1009/2008, 40 straipsnio 5 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, jog bet kuris ūkininkas vien dėl to, kad jam per 1997-2002 m. laikotarpį buvo taikomi agrarinės aplinkosaugos įpareigojimai pagal Reglamentą Nr. 2078/92 ir Reglamentą Nr. 1257/1999, iš dalies pakeistą Reglamentu Nr. 2223/2004, turi teisę prašyti, kad jo referencinė suma būtų apskaičiuojama remiantis objektyviais kriterijais ir užtikrinant vienodas sąlygas visiems ūkininkams, vengiant rinkos ir konkurencijos iškraipymo, o tai turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

Parašai.